

Sağlık Çalışanlarında Psikolojik Sermayenin Sağlıkta Şiddete Karşı Güven ve Güvenlik Düzeyine Etkisi: Acil Servis Örneği¹

The Effect of Psychological Capital on Level of Trust and Safety against Violence in Healthcare in Healthcare Workers: The Case of Emergency Department

Nesrin ÖZKAN

Sakarya Üniversitesi, İşletme
Enstitüsü Sağlık Yönetimi ABD, Yüksek
Lisans Öğrencisi
nesrinozkan13@gmail.com
ORCID: 0000-0001-5524-7922

Doç. Dr. Özgün ÜNAL

Sakarya Üniversitesi, İşletme
Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü,
ozgununal@sakarya.edu.tr
ORCID: 0000-0002-1245-2456

Gönderilme Tarihi:

6 Aralık 2023

Kabul Tarihi:

15 Aralık 2023

Yayınlanma Tarihi

31 Aralık 2023

Anahtar Kelimeler

Sağlıkta Şiddet, Şiddete
Karşı Güvenlik ve Güven,
Psikolojik Sermaye.

ÖZET

Bu çalışmada acil servislerde çalışan sağlık çalışanlarının psikolojik sermayelerinin güven ve güvenlik düzeylerine olan etkisinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırma nicel araştırma deseni içinde yer alan ilişkisel tipte anket yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Bolu İzzet Baysal Devlet Hastanesi'nde görevli 136 acil servis çalışanı birey oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında 'Demografik Bilgi Formu', 'Sağlık Profesyonellerinin Şiddete Karşı Güvenlik ve Güven Ölçeği' ile 'Örgütsel Psikolojik Sermaye Ölçeği' kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde de SPSS-27 paket programı kullanılmıştır. Araştırma kapsamında fark analizlerinde t testi ve tek yönlü varyans (ANOVA) analizlerinden yararlanılırken, değişkenler arası ilişkinin yönünü ve düzeyini ortaya koymada pearson korelasyon analizinden yararlanılmıştır. Bunun yanında değişkenler arasındaki yordama gücünün ortaya koyulmasında ise regresyon çözümleme bulgularından yararlanılmıştır. Araştırma kapsamında elde edilen bulgulara göre acil servis çalışanlarında şiddete karşı güvenlik ve güven toplam ile güven alt boyut düzeyleri arasında pozitif yönde düşük ve orta güçte anlamlı ilişki bulunmuştur. Bunun yanında cinsiyet, medeni durum ve meslek ile şiddete karşı güvenlik ve güven ile psikolojik sermaye arasında anlamlı farklılık bulunurken; yaş, eğitim düzeyi ve meslekte çalışma süresi değişkenleri ile istatistiksel farklılık tespit edilmemiştir. Sonuç olarak acil servis çalışanlarında şiddete karşı güvenlik ve güven toplam ile güven alt boyut düzeyleri arttıkça psikolojik sermaye, psikolojik dayanıklılık, umut ve öz yeterlilik düzeylerinin de arttığı bulunmuştur.

¹ Bu makale Nesrin ÖZKAN'ın Özgün Ünal danışmanlığında Sakarya Üniversitesi, İşletme Enstitüsü bünyesinde hazırladığı yüksek lisans tezinden üretilmiştir

Nesrin ÖZKAN

Sakarya University,
Graduate School of Business,
Department of Health Management,
Master's Student
nesrinozkan13@gmail.com
ORCID: 0000-0001-5524-7922

Assoc. Prof. Özgün ÜNAL

Sakarya University,
School of Business,
Department of Health Management,
ozgununal@sakarya.edu.tr
ORCID: 0000-0002-1245-2456

Recived Date:

December 6, 2023

Acceptance Date:

December 15, 2023

Published Online

December 31, 2023

Key Words

*Violence in Health, Safety
and Trust Against Violence,
Psychological Capital.*

ABSTRACT

In this study, it was aimed to reveal the effect of psychological capital of health workers working in emergency departments on trust and safety levels. For this purpose, the research was carried out with the relational type survey method in the quantitative research design. The study group of the study consists of 136 emergency service workers working at Bolu İzzet Baysal State Hospital. 'Demographic Information Form', 'Health Professionals' Safety and Trust Scale Against Violence' and 'Organizational Psychological Capital Scale' were used to collect the data. SPSS-27 package program was used in the analysis of the data obtained. Within the scope of the research, t-test and one-way variance (ANOVA) analysis were used in difference analysis, while pearson correlation analysis was used to reveal the direction and level of the relationship between variables. In addition, regression analysis findings were used to reveal the predictive power between variables. According to the findings obtained within the scope of the research, a significant relationship was found between the total and trust levels of safety and trust against violence in emergency service workers, in a positive way, in low and medium strength. In addition, while there was a significant difference between gender, marital status and occupation, security and trust against violence and psychological capital; There was no statistically significant difference between age, education level and working time in the profession. As a result, it was found that psychological capital, psychological resilience, hope and self-efficacy levels increased as the total and trust sub-dimension levels of safety and trust against violence increased in emergency service workers.

GİRİŞ

Geleneksel olarak, işletmeler ekonomik sermayelerine odaklanarak var olmaya çalışmış olsa da (Kaya, 2012), neo-klasik yönetim anlayışıyla birlikte işletmeler insan kaynaklarına yönelmeye başlamıştır. Bu yaklaşımla, işletmeler performans ve verimlilik açısından rakiplerinden ayrılarak nitelikli iş gücüyle rekabet avantajı elde etmeyi hedeflemiştir. Son yıllarda, işletmeler ürünleri veya hizmetleri üretmekten ziyade müşterilere sunmanın önemini kavramıştır. Bu süreçte, işletmeler "Müşteriler kimdir?" sorusunu sormaya başlamıştır. İnsan faktörü, işletmeler için sadece üretim sürecinde yer alan bir unsur olmanın ötesinde, tedarikçilerden müşterilere, finansal destek sağlayanlardan işletmenin sahiplerine kadar birçok bileşeni içeren kritik bir unsur olarak görülmektedir (Yıldırım, 2014).

Son dönemlerde işletmelerde yaygınlaşan bir kavram olan psikolojik sermaye, Amerikan Psikoloji Derneği'nin 1989'da başkanı Martin Seligman tarafından öne sürülen pozitif psikoloji anlayışıyla ilgili bir olgudur. Seligman, psikolojinin sadece olumsuz durumlara odaklanmasını eleştirerek pozitif kavramların daha sağlıklı bir yaşam için önemli olduğunu vurgulamıştır. Bu bakış açısı, farklı bilim dallarının da ilgisini çekmiş ve örgütsel alanda da etkisini göstermiştir (Seligman vd., 2005). Psikolojik sermaye kavramı, örgütlerde nasıl kullanılabileceği konusunda Luthans ve ekibinin çalışmalarıyla da dikkat çekmiştir. Luthans'a göre, örgüt psikolojisi genellikle mobbing, tükenmişlik ve stres gibi olumsuz durumlara odaklanarak bireyin gelişimine katkıda bulunmaktan uzak kalmaktadır. Luthans, olumlu durumların bireyin gelişimini artıracaklarını savunarak, örgüt psikolojisinde pozitif psikolojinin gelişimini hızlandırmıştır. Bu çalışmaların sonucunda, umut, dayanıklılık, iyimserlik ve öz yeterlilik gibi dört temel pozitif kaynağın birleşimiyle psikolojik sermaye kavramı ortaya çıkmıştır (Luthans vd., 2004).

Bu araştırmanın amacı acil servis çalışanlarının psikolojik sermaye düzeylerinin iş ortamında sağlıktaki şiddete karşı hissettikleri güven duygusu ve güvenlik algısıyla

ilişkinin ortaya konulmasıdır. Sağlık çalışanlarının psikolojik sağlığı, iş ortamında performanslarını etkileyen önemli bir faktördür. Özellikle acil servisler gibi zaman baskısının ve stresin yoğun olduğu çalışma ortamlarında çalışan sağlık profesyonelleri, sık sık zorlayıcı durumlarla karşılaşabilmektedir ve büyük sorumluluklar üstlenmektedir. Bu bağlamda, sağlık çalışanlarının güven ve güvenlik düzeyleri, hem bireylerin kendi sağlığı hem de hasta bakımı ve hizmet kalitesi açısından büyük önem taşımaktadır. Psikolojik sermaye, bireylerin olumsuz durumlarla başa çıkma becerilerini artıran ve genel iyi oluşlarını destekleyen bir kavramdır. Bu kavram, olumlu düşünce tarzı, iç motivasyon, dayanıklılık ve umut gibi bileşenleri içermektedir. Sağlık çalışanlarının psikolojik sermayeleri, iş stresiyle başa çıkmalarını, tükenmişlik, depresyon ve kaygı gibi olumsuz etkileri azaltmalarını sağlayabilmektedir. Aynı zamanda, sağlık çalışanlarının psikolojik sermayesi, onların iş ortamında kendilerini şiddete karşı güvende hissetmelerini sağlayabilmekte ve şiddete karşı güvenlik duygularını artırabilmektedir. Bu bağlamda araştırmada sağlık çalışanlarında psikolojik sermayenin sağlıktaki şiddete karşı güven ve güvenlik düzeyi üzerindeki etkisinin ortaya konulması amaçlanmaktadır.

Psikolojik Sermaye

Psikolojik sermaye kavramı incelendiğinde, bireyin mücadele etme yeteneğiyle yakından ilişkili olduğu görülmektedir (Alessandri vd., 2018). Bu kapsamda, bireyin başarılı olabileceğine inancı, olumlu düşünce yapısı, hedeflere ulaşma azmi, problem çözme yetenekleri ve stresle başa çıkma direnci gibi bir dizi beceri, psikolojik sermayenin çıktıları arasında yer almaktadır. Bu nedenle, psikolojik sermayenin olumlu psikolojik gelişimle birlikte ele alınması kaçınılmazdır. Bu perspektiften bakıldığında, bireylerin psikolojik sermayelerini geliştirmesi, hem kişisel hem de iş yaşamında daha başarılı olmalarını sağlayabilir. Ayrıca, işletmelerin

çalışanlarının psikolojik sermayelerini desteklemesi, çalışanların motivasyonunu ve bağlılığını artırarak, iş ortamında daha sağlıklı bir atmosfer oluşturabilir. Bu da işletmelerin sürdürülebilir rekabet avantajı elde etmelerine yardımcı olabilmektedir (Luthans vd., 2007).

Sağlık sektöründe, psikolojik sermayenin önemi oldukça belirgindir. Psikolojik sermaye, çalışanların olumsuz durumlarla başa çıkma becerilerini güçlendirerek, iş stresi, tükenmişlik, depresyon ve kaygı gibi olumsuz etkileri azaltabilir (Kelleci, 2023). Ayrıca, psikolojik sermaye pozitif düşünce tarzını teşvik etmesi ve iç motivasyonu artırması bakımından dayanıklılığı destekler, sağlık çalışanlarının güven duygusunu güçlendirir, iş ortamında takım çalışmasını teşvik eder ve iş arkadaşlarıyla olan ilişkilerini güçlendirir. Bu da çalışanların iş memnuniyetini artırabilir ve iş performansını olumlu yönde etkileyebilir (Oruç ve Kutanis, 2014).

Sağlıkta Şiddet

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) 2002 yılında yayınladığı raporda şiddeti, "kasti olarak bireye, başka bir bireye, topluluğa veya gruba zarar verme veya onlara tehdit oluşturma" olarak tanımlamıştır. Şiddet, bir bireyin kendisine, başka bir bireye, bir grup veya topluma karşı uyguladığı, fiziksel güç kullanımı sonucu yaralanmalara, ölüme neden olabilen, psikolojik zararlar veren veya kişiyi mahrum bırakan bir davranış türüdür. Başka bir deyişle, şiddet, barışı bozan, çatışmalara yol açan ve hem fiziksel hem de fiziksel olmayan eylemler yoluyla acıya yol açabilen bir davranış yelpazesini ifade eder (Sakarya, 2013). Sağlık kurumlarındaki şiddet, son yıllarda ciddi bir endişe kaynağı haline gelmiştir. Bu tür şiddet olayları genellikle hastalar, hasta yakınları veya diğer bireyler tarafından sağlık çalışanlarına yöneltilen tehdit, sözlü taciz, ekonomik istismar, fiziksel saldırı ve cinsel saldırı gibi çeşitli biçimlerde kendini gösterebilir ve bu tür durumlar, sağlık çalışanları için ciddi riskler oluşturabilmektedir (Saines, 1999). Sağlıkta şiddet, sağlık çalışanlarına veya sağlık hizmeti alanlara yönelik fiziksel, sözel veya psikolojik olarak zarar veren bir davranış şeklidir.

Hastane çalışanları, doktorlar, hemşireler ve diğer sağlık personeli, zaman zaman bu tür şiddet olaylarıyla karşı karşıya kalabilmektedir. Sağlık çalışanlarının meslekleri gereği insanlarla doğrudan etkileşimde bulunmaları, stresli ve duygusal anlara maruz kalmaları, bazı hastaların ve hasta yakınlarının kaygı ve endişeleri nedeniyle, şiddetin meydana gelme olasılığını artırmaktadır. Sağlıkta şiddet, çalışanların fiziksel ve ruhsal sağlığını olumsuz etkileyebilir, çalışma verimliliğini düşürebilir ve sağlık hizmeti kalitesini olumsuz yönde etkileyebilir (Uğurlu ve Şantaş, 2023).

MATERYAL VE METOD

Araştırmanın Modeli ve Hipotezleri

Bu araştırma nicel araştırma deseni içinde yer alan ilişkisel tipte anket yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. İlişkisel tarama araştırması; iki ya da daha fazla değişken arasında ilişki olup olmadığını ortaya koymak için kullanılan nicel araştırma yöntemidir (Karasar, 2010).

Bu model kapsamında şu hipotezler sıranmıştır:

- H₁: Acil servis sağlık çalışanlarında psikolojik sermaye düzeyi ile şiddete karşı güven algısı arasında ilişki vardır.
- H₂: Acil servis sağlık çalışanlarında psikolojik sermaye düzeyi şiddete karşı güven algısını etkilemektedir.
- H₃: Acil servis sağlık çalışanlarında örgütsel psikolojik sermaye düzeyi ile şiddete karşı güvenlik algısı arasında ilişki vardır.
- H₄: Acil servis sağlık çalışanlarında örgütsel psikolojik sermaye düzeyi şiddete karşı güvenlik algısını etkilemektedir.
- H₅: Acil servis sağlık çalışanlarının örgütsel psikolojik sermaye düzeyi sosyo-demografik özelliklere göre farklılık göstermektedir.
- H₆: Acil servis sağlık çalışanlarının şiddete karşı güven algısı sosyo-demografik özelliklere göre farklılık göstermektedir.
- H₇: Acil servis sağlık çalışanlarının şiddete karşı güvenlik algısı sosyo-demografik özelliklere göre farklılık göstermektedir.

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini Bolu İzzet Baysal Devlet Hastanesi'nde görevli 200 acil servis çalışanı birey oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini Power analize göre %95 güven düzeyinde, Tip 1 hata ile 136 sağlık çalışanı örneklem hesaplanmıştır. Örneklem seçiminde 'Amaçsal Örneklem Yöntemi' kullanılmış olup, seçim kriterlerini şu başlıklar oluşturmıştır:

- En az 1 yıldır acil serviste çalışıyor olmak,
- Araştırmaya katılmaya gönüllü olmak,
- Araştırmaya katılmayı engelleyecek herhangi bir sağlık probleminin bulunmaması şeklindedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırma verilerinin toplanmasında 'Demografik Bilgi Formu', 'Sağlık Profesyonellerinin Şiddete Karşı Güvenlik ve Güven Ölçeği' ile 'Örgütsel Psikolojik Sermaye Ölçeği' kullanılmıştır.

Demografik Bilgi Formu: Araştırmacı tarafından hazırlanan bu formda katılımcıların kişisel özelliklerine dair bilgiler yer almaktadır. Formda katılımcıların cinsiyeti, yaşı, eğitim durumu, medeni durumları, görevi, meslekte çalışma süresi ile acil serviste çalışma sürelerine ilişkin bilgiler bulunmaktadır.

Sağlık Profesyonellerinin Şiddete Karşı Güvenlik ve Güven Ölçeği: "Sağlık Profesyonellerinin Şiddete Karşı Güvenlik Ölçeği", 2013 yılında Kowalenko ve meslektaşları tarafından geliştirilmiş ve 2018 yılında Şengül ve ekibi tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Bu ölçek, iki alt boyut ve toplamda 7 sorudan oluşmaktadır. Güvenlik alt boyutu; 1., 2. ve 3. soruları içermekte olup katılımcıların kendilerini güvende hissetme algısını ölçmeyi amaçlamaktadır. Diğer yandan, Güven alt boyutu; 4., 5., 6. ve 7. soruları içerir ve katılımcıların şiddet yönetimi becerilerine ilişkin algılarını ölçmeyi hedeflemektedir. Katılımcılardan, ölçek maddelerinde belirtilen ifadelerle katılma derecelerini 1 ile 10 arasındaki bir skalada belirtmeleri istenmektedir. Bu skalada 1 "Kesinlikle Katılmıyorum" ve 10 "Kesinlikle Katılıyorum" anlamına gelmektedir. Ayrıca, 1 "Hiç emin değilim" yanıtı, 10 ise "Son derece güvenli" anlamını taşımaktadır. Ölçeğin güvenilirliğine ilişkin olarak, Cronbach alfa katsayıları değerlendirilmiştir. Buna göre, güvenlik alt boyutu için 0,806, güven alt boyutu için 0,839 ve ölçeğin genel puanı için ise 0,845 olarak belirlenmiştir (Şengül vd., 2019).

Örgütsel Psikolojik Sermaye Ölçeği: Luthans ve ekibi (2007) tarafından geliştirilen ölçek Çetin ve Basım (2012) tarafından Türkçeye uyarlanmış ve güvenilirlik ve geçerlilik testleri yapılmıştır. Psikolojik Sermaye Ölçeği, dört temel alt boyut olan 'iyimserlik', 'psikolojik dayanıklılık', 'umut' ve 'öz yeterlilik' üzerine odaklanmaktadır. Ölçek, toplamda 24 maddeden oluşmakta olup 'iyimserlik' boyutunda 1*, 9, 11*, 14, 18 ve 19; 'psikolojik dayanıklılık' boyutunda 5, 7, 8*, 10, 13 ve 22; 'umut' boyutunda 2, 6, 12, 17, 20 ve 24; 'öz yeterlilik' boyutunda ise 3, 4, 15, 16, 21 ve 23 numaralı maddeler bulunmaktadır (*işaretili maddeler ters puanlanmıştır). Ölçeğin Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasında 1., 8. ve 11. sorular ölçekten çıkartılmıştır. Bu nedenle bu çalışmada da ilgili ifadeler değerlendirmeye alınmamıştır. Ölçek, 6'lı Likert tipinde hazırlanmış olup; "eğer çalışırken kendimi bir tıkanıklık içinde bulursam, bundan kurtulmak için birçok yol düşünebilirim", "işimde birçok şeyleri halledebileceğimi hissediyorum", "işimle ilgili şeylerin daima iyi tarafını görürüm" gibi ifadeler içermektedir. Ölçekten elde edilen yüksek puanlar, her bir boyut için iyimserlik, psikolojik dayanıklılık, umut ve öz

yeterlilik düzeylerinin yüksek olduğunu göstermektedir. Bu nedenle, bu ölçeğin yüksek puanları, bireylerin psikolojik sermaye unsurlarının güçlü olduğunu göstermektedir.

Verilerin Analizi

Veriler SPSS-27 ile çözümlenmesi, analizi ve yorumlanması yapılmıştır. Daha sonra kullanılan demografik bilgi formuna ait değişkenlerin betimsel analiz (sayı, ortalama, yüzde vb.) değerleri verilmiştir. Araştırma kapsamında kullanılan veri ölçüm aracının geçerlik çalışmaları daha önce yapıldığından bu çalışmada sadece güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Sonrasında çalışmada kullanılan ölçme araçlarının normallik analizi yapılmıştır. Araştırma kapsamında kullanılan ölçme araçlarının normallik değerlerinin kabul edilen standartlar içinde olduğu tespit edilmiştir. Veriler normal dağılım özelliği içinde yer aldığı için 'parametrik testlerden' (t testi, Anova vb.) yararlanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkinin yönünü ve gücünü ortaya koymada Pearson Korelasyon Analizinden yararlanılmıştır. İlgili analizler %95 güven aralığında .05 anlamlılık düzeyinde incelenmiştir.

BULGULAR

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Bilgilerine Göre Dağılımları

Değişken	Sayı	Yüzde	
Cinsiyet	Kadın	62	45,6
	Erkek	74	54,4
Medeni Durum	Bekar	44	32,4
	Evli	92	67,6
	25'den küçük	12	8,8
Yaş	25-35 Yaş Arası	52	38,2
	36-45 Yaş arası	53	39
	46+	19	14

Tablo 1. Devamı

Değişken	Sayı	Yüzde
Eğitim Durumu	Lise	24,3
	Önlisans	22,8
	Lisans	37,5
	Lisansüstü	15,4
Görev	Uzman Hekim	17,6
	Hemşire/Ebe	30,1
	Paramedik/ATT	11
	Tıbbi Sekreter	14,7
	Temizlik görevlisi	10,3
	Güvenlik görevlisi	16,2
Mesleki Deneyim	1-5 yıl	27,2
	6-10 yıl	16,9
	11-15 yıl	25
	16-20 yıl	20,6
	21+	10,3

Tablo 1’de araştırmaya katılan bireylerin sosyo-demografik bulguları yer almaktadır. Ayrıntısı tabloda görüldüğü üzere katılımcıların 74’ü erkek, 62’si kadındır. Katılımcıların %67,6’sı evli bireylerden oluşuyorken %32,4’ü ise bekarıdır. Katılımcıların %39’u 36-45 yaş aralığında olduğu görülürken, %38,2’si 25-35 yaş aralığı, %14’ü 46 yaş ve üzeri ile %8,8’i de 25 yaşından küçük olduklarını belirtmiştir. Katılımcıların yarısından fazlasının (%52,9) lisans ve üzeri eğitim seviyesine sahip oldukları görülürken, %24,3’ü lise ve %22,8’i de önlisans eğitim seviyesine sahip oldukları

tespit edilmiştir. Bunun yanında katılımcıların 41’i hemşire/ebe, 34’ü uzman hekim, 22’si güvenlik görevlisi, 20’si tıbbi sekreter, 15’i paramedik/ATT ve 14’ü de temizlik görevlisi oldukları bulunmuştur. Katılımcıların %27,2’si 1-5 yıl arasında mesleki çalışma süresine sahip oldukları görülürken, %20,6’sının 16-20 yıl arası, %25’inin 11-15 yıl arası, %16,9’unun 6-10 yıl arası ve %10,3’ünün de 21 yıl ve üzerinde mesleki çalışma süresine sahip olduğu bulunmuştur. Bunun yanında katılımcıların yarısından fazlası ise (%62,5) 1-10 yıl arası bir süredir acil serviste çalıştıkları tespit edilmiştir.

Tablo 2. Güvenirlilik Analizi Sonuçları

Değişken	Madde Sayısı	Cronbach's Alpha
Güvenlik	3	0,628
Güven	4	0,874
Şiddete Karşı Güvenlik ve Güven	7	0,723
Öz Yeterlilik	6	0,863
Psikolojik Dayanıklılık	5	0,751
Umut	6	0,757
İyimserlik	4	0,600
Psikolojik Sermaye	21	0,923

Tablo 2’de araştırmada kullanılan ölçeklerin ve alt boyutlarının güvenilirlik analizi sonuçları yer almaktadır. Şiddete Karşı Güvenlik ve Güven Ölçeğinin Cronbach’s Alpha değeri 0,723 alt boyutlarından güvenlik düzeyinin Cronbach’s Alpha değeri 0,628 ve güven düzeyinin Cronbach’s Alpha değeri 0,874 olduğu tespit edilmiştir. Psikolojik Sermaye Ölçeğinin Cronbach’s Alpha değeri

0,923 alt boyutlarından öz yeterlilik düzeyinin Cronbach’s Alpha değeri 0,863, psikolojik dayanıklılık düzeyinin Cronbach’s Alpha değeri 0,751, umut düzeyinin Cronbach’s Alpha değeri 0,757 ve iyimserlik düzeyinin Cronbach’s Alpha değeri 0,600 olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen oranların kabul edilebilir güvenilirlik değerlerine sahip olduğu görülmektedir (Cronbach’s Alpha >.60).

Tablo 3. Araştırma Değişkenleri Arasındaki Korelasyon Analizi

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7	8
Şiddete Karşı Güvenlik ve Güven	1							
Güvenlik	0,596**	1						
Güven	0,851**	0,086	1					
Psikolojik Sermaye	0,273**	0,027	0,321**	1				
İyimserlik	0,110	0,025	0,120	0,753**	1			
Psikolojik Dayanıklılık	0,280**	0,049	0,316**	0,859**	0,461**	1		
Umut	0,200*	-0,026	0,265**	0,942**	0,709**	0,732**	1	
Öz Yeterlilik	0,339**	0,050	0,388**	0,909**	0,503**	0,788**	0,810**	1

** : $p < 0.01$; * : $p < 0.05$

Tablo 3’te araştırma değişkenleri arasındaki ilişkinin incelendiği korelasyon analizi bulguları yer almaktadır. Tabloda yer alan bulgulara göre şiddete karşı güvenlik ve güven ile psikolojik sermaye ($r=0,273$;

$p < 0,01$), psikolojik dayanıklılık ($r=0,280$; $p < 0,01$) ile umut arasında ($r=0,200$; $p < 0,05$) pozitif yönde düşük güçte istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptanmıştır. Benzer biçimde şiddete karşı güvenlik ve güven ile öz

yeterlilik arasında da ($r=0,339$; $p<0,01$) pozitif yönde orta güçte istatistiksel olarak anlamlılık bulunmuştur. Buna göre katılımcılarda şiddete karşı güvenlik ve güven düzeyleri arttıkça psikolojik sermaye, psikolojik dayanıklılık, umut ve öz yeterlilik düzeyleri de artmaktadır.

Güven ile psikolojik sermaye ($r=0,321$; $p<0,01$), psikolojik dayanıklılık ($r=0,316$;

Tablo 4. Cinsiyete Göre Bağımsız Örneklemelerde T-Testi Analizi

Değişken	Cinsiyet	Ortalama	Standart Sapma	t	p
Şiddete Karşı Güvenlik ve Güven	Kadın	5,892	1,536	-4,135	0,000
	Erkek	7,006	1,588		
Güven	Kadın	5,569	2,206	-4,708	0,000
	Erkek	7,328	2,139		

Not: Sadece istatistiksel olarak anlamlı fark olan değişkenler tabloda sunulmuştur.

Tablo 4 incelendiğinde cinsiyet ile araştırma değişkenleri arasında anlamlı fark tespit edilmiştir ($p<0,05$).

İŞÇÖ Yapılan t testi sonucuna göre şiddete karşı güvenlik ve güven ($t=-4,135$; $p=0,000$) ve güven ($t=-4,708$; $p=0,000$) cinsiyet üzerinde anlamlı farklılık oluşturmaktadır. Buna göre erkek katılımcıların şiddete karşı güvenlik ve güven düzeyleri ile güven düzeyleri puan ortalamaları (7,006; 7,328) kadın katılımcıların şiddete karşı güvenlik ve güven düzeyleri ile güven düzeyleri puan

$p<0,01$) ile öz yeterlilik arasında ($r=0,388$; $p<0,01$) pozitif yönde orta güçte istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptanmıştır. Benzer biçimde güven ile umut arasında da ($r=0,265$; $p<0,01$) pozitif yönde düşük güçte istatistiksel olarak anlamlılık bulunmuştur. Buna göre katılımcılarda güven düzeyleri arttıkça psikolojik sermaye, psikolojik dayanıklılık, umut ve öz yeterlilik düzeyleri de artmaktadır.

ortalamalarından (5,892; 5,569) yüksektir. Tablo 8 incelendiğinde cinsiyet ile araştırma değişkenleri arasında anlamlı fark tespit edilmiştir ($p<0,05$). Yapılan t testi sonucuna göre şiddete karşı güvenlik ve güven ($t=-4,135$; $p=0,000$) ve güven ($t=-4,708$; $p=0,000$) cinsiyet üzerinde anlamlı farklılık oluşturmaktadır. Buna göre erkek katılımcıların şiddete karşı güvenlik ve güven düzeyleri ile güven düzeyleri puan ortalamaları (7,006; 7,328) kadın katılımcıların şiddete karşı güvenlik ve güven düzeyleri ile güven düzeyleri puan ortalamalarından (5,892; 5,569) yüksektir.

Tablo 5. Medeni Duruma Göre Bağımsız Örneklemelerde T-Testi Analizi

Değişken	Medeni Durum	Ortalama	Standart Sapma	t	p
İyimserlik	Bekar	3,949	0,996	-2,944	0,004
	Evli	4,470	0,951		

Not: Sadece istatistiksel olarak anlamlı fark olan değişkenler tabloda sunulmuştur.

Tablo 5'te araştırma değişkenleri ile medeni duruma göre bağımsız örneklemelerde t-testi analizi yer almaktadır. Tablo incelendiğinde medeni durum ile araştırma değişkenleri arasında anlamlı fark tespit edildiği ($p<0,05$) görülmektedir. Yapılan t testi sonucuna göre iyimserlik ($t=-2,944$;

$p=0,004$) medeni durum üzerinde anlamlı farklılık oluşturmaktadır. Buna göre evli katılımcıların iyimserlik düzeyleri puan ortalaması (4,470) bekar katılımcıların iyimserlik düzeyleri puan ortalamasından (3,949) yüksektir.

Tablo 6. Mesleğe Göre Tek yönlü Varyans Analizi

Değişken	Meslek	Ortalama	Standart Sapma	F	p	Post Hoc
Şiddete Karşı Güvenlik ve Güven	Uzman Hekim ¹	6,542	1,208	3,498	0,005	
	Hemşire/Ebe ²	6,652	1,606			1-4 p=0,017
	Paramedik/ATT ³	6,905	2,008			2-4 p=0,004
	Tıbbi Sekreter ⁴	5,379	1,461			3-4 p=0,006
	Temizlik görevlisi ⁵	5,990	1,861			4-6 p=0,024
	Güvenlik görevlisi ⁶	7,227	1,501			
Güven	Uzman Hekim ¹	6,385	2,001	3,413	0,006	
	Hemşire/Ebe ²	6,561	2,336			1-6 p=0,015
	Paramedik/ATT ³	6,767	2,726			4-6 p=0,000
	Tıbbi Sekreter ⁴	5,400	1,976			5-6 p=0,003
	Temizlik görevlisi ⁵	5,679	2,526			
	Güvenlik görevlisi ⁶	8,011	1,934			
İyimserlik	Uzman Hekim ¹	3,865	0,726	3,220	0,009	
	Hemşire/Ebe ²	4,287	0,911			1-4 p=0,017
	Paramedik/ATT ³	3,817	1,088			1-5 p=0,039
	Tıbbi Sekreter ⁴	4,563	1,016			1-6 p=0,002
	Temizlik görevlisi ⁵	4,536	1,282			3-4 p=0,024
	Güvenlik görevlisi ⁶	4,750	0,863			3-5 p=0,045
Umut	Uzman Hekim ¹	4,368	0,602	2,617	0,027	
	Hemşire/Ebe ²	4,915	0,697			1-2 p=0,009
	Paramedik/ATT ³	4,378	0,881			1-5 p=0,013
	Tıbbi Sekreter ⁴	4,692	1,042			1-6 p=0,032
	Temizlik görevlisi ⁵	5,048	0,907			2-3 p=0,027
	Güvenlik görevlisi ⁶	4,879	0,780			3-5 p=0,026

Not: Sadece istatistiksel olarak anlamlı fark olan değişkenler tabloda sunulmuştur.

Tablo 6’da mesleğe göre tek yönlü varyans analizi sonuçları yer almaktadır. Ayrıntısı tabloda görüldüğü üzere katılımcıların meslekleri ile araştırma değişkenleri arasında

anlamlı fark tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre şiddete karşı güvenlik ve güven ($f=3,498$; $p=0,005$), güven ($f=3,413$;

p=0,006), iyimserlik (f=3,220; p=0,009) ve umut (f=2,617; p=0,027) meslek üzerinde anlamlı farklılık oluşturmuştur. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla gerçekleştirilen LSD post-hoc testine göre;

Şiddete karşı güvenlik ve güven için 'Uzman Hekim', 'Hemşire/Ebe' ve 'Paramedik/ATT' ile 'Tıbbi Sekreter' meslekleri arasında sırasıyla p=0,017, p=0,004 ve p=0,006 oranlarında anlamlılık saptanmıştır. Uzman hekim, hemşire/ebe ya da paramedik/ATT meslek grubunda olan katılımcılarda şiddete karşı güvenlik ve güven düzeyi tıbbi sekreter olan katılımcılardan yüksek bulunmuştur. Bunun yanında tıbbi sekreter meslek grubunda olan katılımcılarda şiddete karşı güvenlik ve güven düzeyi güvenlik görevlisi olan katılımcılardan ise yüksek bulunmuştur.

Güven için 'Uzman Hekim', 'Tıbbi Sekreter' ve 'Temizlik Görevlisi' ile 'Güvenlik Görevlisi' meslekleri arasında sırasıyla p=0,015, p=0,000 ve p=0,003 oranlarında anlamlılık saptanmıştır. Uzman hekim, tıbbi sekreter ya da temizlik görevlisi meslek grubunda olan katılımcılarda güven düzeyi güvenlik görevlisi olan katılımcılardan yüksek bulunmuştur.

İyimserlik için 'Uzman Hekim' ile 'Tıbbi Sekreter', 'Temizlik Görevlisi' ve 'Güvenlik

Görevlisi' meslekleri arasında sırasıyla p=0,017, p=0,039 ve p=0,002 oranlarında anlamlılık saptanmıştır. Uzman hekim meslek grubunda olan katılımcılarda iyimserlik düzeyi tıbbi sekreter, temizlik görevlisi ya da güvenlik görevlisi olan katılımcılardan yüksek bulunmuştur.

İyimserlik için 'Paramedik/ATT' ile 'Tıbbi Sekreter', 'Temizlik Görevlisi' ve 'Güvenlik Görevlisi' meslekleri arasında sırasıyla p=0,024, p=0,045 ve p=0,004 oranlarında anlamlılık saptanmıştır. Paramedik/ATT meslek grubunda olan katılımcılarda iyimserlik düzeyi tıbbi sekreter, temizlik görevlisi ya da güvenlik görevlisi olan katılımcılardan yüksek bulunmuştur.

Umut için 'Uzman Hekim' ile 'Hemşire/Ebe', 'Temizlik Görevlisi' ve 'Güvenlik Görevlisi' meslekleri arasında sırasıyla p=0,009, p=0,013 ve p=0,032 oranlarında anlamlılık saptanmıştır. Uzman hekim meslek grubunda olan katılımcılarda umut düzeyi hemşire/ebe, temizlik görevlisi ya da güvenlik görevlisi olan katılımcılardan yüksek bulunmuştur. Bunun yanında hemşire/ebe meslek grubunda olan katılımcılarda umut düzeyi paramedik/ATT meslek grubundaki katılımcılardan yüksektir. Son olarak paramedik/ATT meslek grubunda olan katılımcılarda umut düzeyi temizlik görevlisi meslek grubundaki katılımcılardan yüksek bulunmuştur.

TARTIŞMA

Bu araştırmada acil servislerde çalışan sağlık çalışanlarının psikolojik sermayelerinin güven ve güvenlik düzeylerine olan etkisinin ortaya konulması amaçlanmıştır.

Araştırmada acil servis çalışanlarında şiddete karşı güvenlik ve güven ile güven alt boyut düzeyleri arttıkça psikolojik sermaye, psikolojik dayanıklılık, umut ve öz yeterlilik düzeylerinin de arttığı bulunmuştur. Benzer olarak Araştırmada acil servis çalışanlarında şiddete karşı güvenlik ve güvenin alt boyutu olan şiddete karşı yeteneklerine güven arttıkçada psikolojik sermaye, psikolojik dayanıklılık, umut ve öz yeterlilik düzeylerinin de arttığı bulunmuştur. Literatür incelendiğinde bu araştırmanın bulguları

benzerlik gösteren araştırmalara rastlanılmıştır. Türkiye'de yapılan bir araştırmada şiddete karşı güvenlik ve güven düzeyleri arttıkça psikolojik dayanıklılık düzeylerinin de arttığı bulunmuştur (Yural, 2021). Şengül ve arkadaşları (2019) tarafından yapılan araştırmada da sağlık çalışanlarında şiddete karşı güvenlik ve güven düzeyi arttıkça psikolojik dayanıklılık ve öz yeterlilik düzeyleri de artmaktadır. Benzer biçimde Sinay (2022) tarafından yapılan bir araştırmada da şiddete karşı güvenlik ve güven düzeyleri ile psikolojik sermaye, psikolojik dayanıklılık, umut ve öz yeterlilik arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Çin'de kamu hastanelerinin

psikiyatri servislerinde çalışan sağlık personeli üzerinde yapılan bir araştırmada işyerinde şiddete karşı güvenlik ve psikolojik sermaye arasındaki ilişki ortaya koyulmaya çalışılmış ve araştırma sonucunda işyerinde şiddete karşı güven düzeyi ile psikolojik sermaye, psikolojik dayanıklılık ve öz yeterlilik arasında doğrusal yönde anlamlı ilişki tespit edilmiştir (Chang vd., 2023).

Araştırmada acil servis çalışanı erkek katılımcıların şiddete karşı güvenlik ve güven toplam ile güven alt boyut düzeyleri puan ortalaması acil servis çalışanı kadın katılımcıların şiddete karşı güvenlik ve güven toplam ile güven alt boyut düzeyleri puan ortalamalarından yüksek olduğu tespit edilmiştir. İlgili literatür incelendiğinde araştırma bulgusuyla benzerlik ve farklılık gösteren araştırmalara rastlanılmıştır. Yural (2023) tarafından yapılan araştırmada sağlık çalışanlarının şiddete karşı güvenlik ve güven toplam, güvenlik alt ve güven alt boyut düzeyleri erkeklerde yüksek bulunmuştur. Benzer biçimde Şengül ve arkadaşları (2019) tarafından yapılan araştırmada da erkek katılımcılarda şiddete karşı güvenlik ve güven toplam ile güven alt boyutu kadın bireylerden yüksek bulunmuştur. Aynı araştırmada güvenlik alt boyutu ise kadınlarda yüksek olduğu saptanmıştır. Pakistan da gerçekleştirilen başka bir araştırmada erkek sağlık çalışanlarının şiddete karşı güvenlik ve güven düzeyleri ile güvenlik alt boyutu kadın sağlık çalışanlarından yüksek bulunurken, güven alt boyut düzeyi ise kadın sağlık çalışanlarında yüksek bulunmuştur (Pourshaikhian vd., 2016). Benzer biçimde Durak ve arkadaşları (2014) tarafından yapılan sağlık çalışanlarının hasta ve hasta yakınları tarafından uğradıkları şiddet durumlarının incelendiği araştırmalarında da hasta ve hasta yakınlarının en yoğun olup temas halinde bulunan birim olan acil servislerde güven ve güvenlik düzeyi erkek sağlık çalışanlarında daha yüksek bulunmuştur. Elde edilen sonucun literatür ile farklılık gösterdiği görülmektedir.

Araştırmada acil servis çalışanı evli katılımcıların iyimserlik düzeyleri acil servis çalışanı bekar katılımcıların iyimserlik

düzeylerinden yüksek bulunmuştur. İlgili literatür incelendiğinde çalışma bulgusuyla benzerlik ve farklılık gösteren araştırma rastlanılmıştır. Türkiye’de sağlık çalışanları üzerine yapılan araştırmada evli çalışanların psikolojik sermaye ve tüm alt boyutları (öz yeterlilik, umut, iyimserlik ve dayanıklılık) bekar çalışanlardan yüksek bulunmuştur (Korkmazer vd., 2016; Karaman vd., 2020). İlgili literatür incelendiğinde evli bireylerde iyimserlik düzeyinin bekar bireylerden yüksek olduğunu ortaya koyan araştırmalara rastlanılmıştır (Avcı, 2022; Sarı, 2020; Şahinoğlu, 2019; Durrah vd., 2016; Saithongin, 2016). Bunun yanında Koçak ve Elçiçek Boyalı (2020) tarafından yapılan araştırmada ise bekar sağlık çalışanlarında iyimserlik ve dayanıklılık düzeyi evli sağlık çalışanlarından yüksek bulunmuştur. Benzer biçimde Macit ve arkadaşları (2020) tarafından yapılan çalışmalarında da bekar sağlık çalışanlarında psikolojik sermaye, iyimserlik ve umut evli sağlık çalışanlarından yüksek bulunmuştur. Elde edilen sonucun literatür ile farklılık gösterdiği görülmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre, uzman hekim, hemşire/ebe ve paramedik/ATT meslek gruplarındaki katılımcılarda şiddete karşı güvenlik ve güven düzeyi, tıbbi sekreter meslek grubundakilere kıyasla daha yüksek bulunmuştur. Benzer şekilde, tıbbi sekreterlerde bu düzeyler, güvenlik görevlisi meslek grubundakilerden daha yüksek çıkmıştır. Uzman hekim, tıbbi sekreter ve temizlik görevlisi meslek gruplarındaki katılımcıların güven düzeyi ise güvenlik görevlilerinden daha yüksek bulunmuştur. Uzman hekimler arasında iyimserlik düzeyi, tıbbi sekreter, temizlik görevlisi veya güvenlik görevlisi meslek gruplarındakilere göre daha yüksek tespit edilmiştir. Paramedik/ATT meslek grubundaki katılımcılarda ise iyimserlik düzeyi, diğer meslek gruplarındaki katılımcılardan daha yüksektir. Uzman hekimler arasında umut düzeyi, hemşire/ebe, temizlik görevlisi veya güvenlik görevlisi meslek gruplarındakilere göre daha yüksek bulunmuştur. Hemşire/ebe meslek grubundaki katılımcıların umut düzeyi, paramedik/ATT meslek grubundakilerden daha yüksek olduğu

saptanmıştır. Son olarak paramedik/ATT meslek grubundakilerde umut düzeyi, temizlik görevlisi meslek grubundakilerden daha yüksek olduğu bulunmuştur. Yural (2021) tarafından yapılan araştırmada yönetici olan katılımcıların güvenlik puanları, hemşire ve ebelerden istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Yöneticilerin şiddete karşı kendilerini güvende hissetme algılarının diğer meslek gruplarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Benzer olarak Şengül ve arkadaşları (2019) tarafından yapılan araştırmada hemşire/ebe çalışanlarında güvenlik ve güven düzeyi paramedik/ATT çalışanlarından yüksek bulunmuştur. Sinay (2022) tarafından sağlık çalışanları üzerinde yapılan bir araştırmada da hemşirelerin şiddete karşı güvenlik ve güven algıları uzman hekimlerden ve yöneticilerden yüksek bulunmuştur. Durak ve arkadaşları (2014) tarafından yapılan sağlık çalışanlarının

hasta ve hasta yakınları tarafından uğradıkları şiddet durumlarının incelendiği araştırmalarında da acil hemşirelerinde ve doktorlarında şiddete karşı güvenlik ve güven düzeyi paramedik çalışanlarından yüksek olduğu tespit edilmiştir. Hemşirelerin ve hekimlerin kendilerini şiddete karşı güvenli ve güvende hissetme eğiliminde oldukları görülmektedir. Özler ve Yıldırım (2015) tarafından yapılan çalışmada uzman hekimlerde iyimserlik ve umut düzeyi hemşirelerden yüksek bulunmuştur. Korkmazer ve arkadaşları (2016) tarafından yapılan araştırmada ise meslek ile psikolojik sermaye ve alt boyutları arasında farklılık saptanmamıştır. Macit ve arkadaşları (2020) tarafından yapılan araştırmada ise hekimlerde umut düzeyi hemşirelerden ve paramedik çalışanlarından yüksek olduğu saptanmıştır. Elde edilen sonucun literatür ile farklılık gösterdiği görülmektedir.

SONUÇ

Bu araştırmanın sonuçları, acil servis çalışanlarının şiddete karşı güvenlik ve güven düzeyleri ile psikolojik sermaye, psikolojik dayanıklılık, umut ve öz yeterlilik düzeyleri arasında önemli ilişkiler ortaya koymaktadır. Elde edilen bulgulara göre, acil servis çalışanlarında şiddete karşı duyulan güvenin artması, psikolojik sermaye bileşenlerinin de yükselmesiyle ilişkilidir. Ayrıca, bu güven düzeylerinin, çalışanların cinsiyet, medeni durum ve meslek gruplarına göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Araştırmada erkek acil servis çalışanlarının şiddete karşı güvenlik ve güven düzeyleri, kadın

meslektaşlarından daha yüksek bulunmuştur. Evli olan acil servis çalışanlarının ise iyimserlik düzeylerinin bekar olanlardan daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Meslek grupları arasında ise uzman hekimler, hemşire/ebe ve paramedik/ATT'lerin şiddete karşı güvenlik ve güven düzeyleri ile psikolojik sermaye unsurlarının diğer meslek gruplarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ancak, yaş, eğitim düzeyi ve meslekte çalışma süresi ile şiddete karşı güvenlik, güven ve psikolojik sermaye arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

ÖNERİLER

Araştırma, acil servis çalışanlarının psikolojik sermaye düzeylerinin şiddete karşı güvenlik ve güven düzeyleriyle ilişkili olduğunu göstermektedir. Bu bulgular, iş yerlerinde psikolojik destek ve dayanıklılığı artırıcı programların geliştirilmesine yönelik stratejilere işaret etmektedir.

Bulgular, erkek ve evli acil servis çalışanlarının farklı psikolojik özelliklere

sahip olabileceğini göstermektedir. Cinsiyet ve medeni durum faktörlerinin, çalışanların şiddete karşı güvenlik ve güven düzeyleri üzerindeki etkilerini daha ayrıntılı bir şekilde anlamak için ileri düzeyde cinsiyet ve sosyal faktör analizleri yapılmalıdır.

Araştırma, eğitim düzeyi ile şiddete karşı güvenlik ve psikolojik sermaye arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bu bağlamda, acil

servis çalışanlarının eğitim ihtiyaçlarına odaklanan çeşitli eğitim programlarının tasarlanması ve uygulanması önerilmektedir.

Araştırma, meslek grupları arasında farklılık gösteren güvenlik ve güven düzeylerini vurgulamaktadır. Sektördeki

paydaşlar, bu bulguları dikkate alarak, acil servis çalışanlarının işyeri güvenliği ve psikolojik refahlarını artırmak için birlikte çalışabilirler. İş sağlığı ve güvenliği politikalarının ve uygulamalarının geliştirilmesinde çoklu paydaş işbirliği önemli bir rol oynayabilir.

KAYNAKLAR

- Alessandri, G., Consiglio, C., Luthans, F., & Borgogni, L. (2018). Testing a dynamic model of the impact of psychological capital on work engagement and job performance. *Career Development International*, 23(1), 33-47.
- Avcı, E. (2022). Sağlık çalışanlarında pozitif psikolojik sermaye ve otantik liderlik ilişkisinin incelenmesine yönelik bir alan araştırması (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Bayır, Ö. Ö., & Aydın, A. (2019). Otantik liderliğin psikolojik sermaye, işe kapılma ve okul başarısıyla ilişkisi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(4), 1232-1254.
- Çetin, F. & Basım, H. N. (2012). Örgütsel psikolojik sermaye: Bir ölçek uyarlama çalışması. *Amme İdaresi Drgisi*, 45(1), 121-137.
- Chang, T., Jiang, X., Wei, J., Zhao, J., Li, Z., & Li, H. (2023). Mediating effects of psychological capital on the relationship between workplace violence and professional identity among nurses working in Chinese public psychiatric hospitals: a cross-sectional study. *BMJ Open*, 13(1), e065037.
- Durak, T. Ç., Yolcu, S., Akay, S., Demir, Y., Kılıçaslan, R., Değerli, V., ve ark. (2014). Bozyaka Eğitim ve Araştırma Hastanesi sağlık çalışanlarına hasta ve hasta yakınları tarafından uygulanan şiddetin değerlendirilmesi. *Genel Tıp Dergisi*, 24(4), 130-137.
- Durrah, O., Al-Tobasi, A., Abu A'aqoulah, A., & Ahmad, M. (2016). The Impact of the Psychological Capital on Job Performance: A Case Study on Faculty Members at Philadelphia University. *International Review of Management and Marketing*, 6, 183-191.
- Karaman, M., Macit, M., & Kuşcu Karatepe, H. (2020). Psikolojik Sermayenin İş Performansına Etkisi: Sağlık Çalışanlarında Bir Uygulama. *Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 7(1), 127-146. <https://doi.org/10.17541/optimum.563469>
- Karasar, N. (2010). Bilimsel araştırma yöntemi, (21. Basım). Nobel Yayın Dağıtım: Ankara.
- Kaya, D. (2012). Psikolojik Sermaye ve Mesleki Bağlılık İlişkisine Kariyer Planlamasının Etkilerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Model Teorisi (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Kelleci, A. (2023). Aile İçi Şiddet ve Şiddet Döngüsü: Bir Alanyazın Derlemesi. *Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 47(1), 87-97. <http://cujos.cumhuriyet.edu.tr/en/pub/issue/78718/1206511>
- Koçak, R. D., & Elçiçek Boyalı, G. A. (2020). Sağlık Çalışanlarında Psikolojik Sermaye, İş Tatmini ve Örgütsel Sınızm İlişkisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 11(26), 136-153. <https://doi.org/10.21076/vizyoner.623063>
- Korkmazer, F., Ekingen, E., & Yıldız, A. (2016). Psikolojik Sermayenin Çalışan Performansına Etkisi: Sağlık Çalışanları Üzerinde Bir Araştırma. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 19(3), 0-0.
- Kowalenko, T., Gates, D., Gillespie, G. L., Succop, P., & Mentzel, T. K. (2013). Prospective study of violence against ED workers. *The American journal of emergency medicine*, 31(1), 197-205.
- Luthans, F., Avolio, B. J., Avey, J. B., & Norman, S. M. (2007). Positive Psychological Capital: Measurement and Relationship with Performance and Satisfaction. *Personnel Psychology*, 60, 541-572.
- Luthans, F., Luthans, K. W., & Luthans, B. C. (2004). Positive Psychological Capital: Beyond Human and Social Capital. *Business Horizons*, 47(1), 45-50.
- Macit, M., Karaman, M., & Ekim, H. (2020). Sağlık Çalışanlarında Psikolojik Sermaye ve Örgütsel Sessizlik. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, 8(2), 423-444. <https://doi.org/10.33715/inonusaglik.726732>
- Oruç, E., & Kutanis, R. Ö. (2014). Pozitif örgütsel davranış ve pozitif psikolojik sermaye üzerine kavramsal bir inceleme. *The Journal of Happiness and Well-Being*, 2(2), 145-159.
- Pourshaikhian, M., Gorji, H. A., Aryankhesal, A., Khorasani-Zavareh, D., & Barati, A. (2016). A systematic literature review: Workplace violence against emergency medical services personnel. *Archives of Trauma Research*, 5, 213-224.
- Şahinoğlu, R. (2019). Vizyoner liderliğin çalışan performansına etkisinde pozitif psikolojik sermayenin aracılık rolü: Sağlık sektörü çalışanları üzerinde bir araştırma (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Saines, J. C. (1999). Violence and aggression in A & E recommendations for action. *Accident & Emergency Nursing*, 7, 8-12.
- Saithongin, S. (2016). Psychological Capital and Job Performance: An Empirical Research of Certified Public Accountants (CPAs) in Thailand. *The Business and Management Review*, 7(5), 499-506.
- Sakarya, A.K. (2013). Üniversitede Öğrenim Gören Gençlerde Flörtte Şiddet. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Sarı, Ş. (2020). Hizmet sektöründe psikolojik sermayenin çalışan performansı üzerine etkisinin incelenmesi: Sağlık çalışanları üzerinde bir araştırma (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kırıkkale Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Kırıkkale.
- Seçer, A., & Kanbur, E. (2019). Pozitif Psikolojik Sermayenin Çalışanların Problem Çözme Becerileri Üzerindeki Etkisi. *İş ve İnsan Dergisi*, 8(1), 33-47.
- Seligman, M. E. P., Steen, T. A., Park, N., & Peterson, C. (2005). Positive psychology progress: Empirical validation of interventions. *American Psychologist*, 60(5), 410-421.
- Şengül, H., Bulut, A., & Özgüleş, B. (2019). Sağlık profesyonellerinin şiddete karşı güvenlik ve güven ölçeği Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirliğinin yapısal eşitlik modeli ile sınanması. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(67), 973-979.
- Sinay, Y. (2022). Sağlık kurumlarında örgütsel güvenin bireylerin psikolojik sermayeleri üzerine etkisi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Toros Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Mersin.
- Uğurlu, H., & Şantaş, F. (2023). Sağlıkta Şiddete İlişkin Bir Çalışma. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 26(2), 305-334.

Yıldırım, H. B. (2014). Örgütsel Güven İle Psikolojik Sermaye Arasındaki İlişkiyi Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.

Yural, B. (2021). Sağlık çalışanlarının şiddete karşı güvenlik ve güven algılarının incelenmesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.